

Taktikarin Ísakson

Oddagrein

ÆLTLAN at hækka tingmannalønirnar hevur fingið ilt í bæði fakfeløg og vanlig fólk. Í skrivandi løtu kenna vit ikki lagnuna, sum uppskotið um lønirnar hjá tingmonnum fer at fáa.

FRÍGGJAKVØLDIÐ hoyrdu vit umboð fyri fakfeløginu úttala seg um uppskotið hjá tingformanninum at hækka tingmannalønirnar. Tey siga við ein munn, at verður hetta uppskotið samtykt, so hevur tað eisini lagt stóð til komandi sáttmálasamráðingar á arbeiðsmarknaðinum.

LAT okkum her gera greitt, at vit taka undir við, at lønirnar og umstøðurnar annars hjá tingmonnum eiga at betrast. Vit eru tí ikki samd við teimum, sum eitt nú í Fimmaranum í ÚF herfyri ynkstu tingmenn og tingskipan, har piparið gror. Fimmarin henda dagin er eitt skelkandi dæmi um, hvussu ein partur av Føroya fólki metir sínar egnu tingmenn. Tónalagið var so langt úti, ja talan var um einki minni enn eina niðurgerðing av tingmannarbeiðinum, at tú ógvaðist við. Tað kann ikki vera rætt, at fólk fyrst velja menn og kvinnur á ting at umboða seg og krevja nógv av hesum fólkkum fyri síðani at rakka hesi somu fólk niður. Tað er rætt, sum tingformaðurin ber fram, at tingskipanin eigur at verða útbygd og ment og tað gerst ikki, uttan umstøðurnar hjá tingmonnum eisini verða betradar. Vit mugu hava virðing fyri tingarbeiðinum eins væl og vit krevja teirra virðing fyri okkum. Í hesum sambandi er rætt at endurtaka, at vit øll eiga at vera sera fegin um, at Tingið og SvF í felag eru farin at varpa út allar tingviðgerðirnar. Hetta tænar tinginum til rós, og vit ivast onga løtu í, at nettup beinleiðis varpingin úr tinginum fer at ganga orðaskiftinum og harvið demokratiinum. Vónandi kann hetta eisini vera við til at skapa størri virðing og áhuga fyri tí politisku skipanini. At fólk flest av hesi orsök kanska fara at vísa nettup politiskum málum størri áhuga er eitt stórt framstig, tí talan er í veruleikanum at geva sínum egna gerandisdegi størri ans.

TÁ nú Finnogi Ísaksson, sum er kendur fyri at vera ein framúr taktikkari og snillingur í politiskum leikum, velur at koma við einum uppskoti um hækkan av tingmannalønnum um sama mundið sum hansara egni partamaður og figgjaráráðharri skal undir sera torførar samráðingar við feløginu hjá teimum alment løntu, og hini feløginu á arbeiðsmarknaðinum eisini skulu undir samráðingar, so verður man noyddur at spyrja hví! Tað er rætt, at hetta uppskotið ikki eigur at hava nakað við samráðingarnar á arbeiðsmarknaðinum at gera. Men hvussu kann partamaðurin hjá figgjaráráðharranum velja nettup eitt slíkt høvi til at koma við hesum uppskoti? Hetta fær ein til at gita, at hesin royndi politikarin hevur hugsað taktiskt. Tvs. fyrst at fáa øði í Per og Pól fyri síðani at fáa fakfeløginu „at leypa uppá vognin“ og krevja, at hækkingin av tingmannalønnum leggur stóð undir lønarsamráðingum á arbeiðsmarknaðinum - fyri síðani eftir hetta - at taka málið aftur ella syrgja fyri, at tað fellur. Tá kunnu Karsten og Finnogi taka í hondina á hvørjum øðrum og takka fyri gott samarbeiði: Karsten kann tá fara til feløginu og siga, at nú er stóðin null lønarhækking, tí uppskotið um 50% lønarhækkan til tingmenn er vordið av ongum. Og hann kann siga, at tá tingmenn eru noyddir at góttaka null lønarhækkan, og tá nettup tingmannalønir skuldi leggjast stóð undir samráðingunum, eigur restin av arbeiðsmarknaðinum at taka tað til eftirtektar.

Sosialurinn

Viðmerking:

Viltist maðurin í citat-bókini?

Í Sosialinum var hósdagin 17. desember eitt áhugavert referat úr tinginum, har landsstýrismaðurin í tjóðveldismálum fyrri ferð segði eitt sindur um sínar tankar um samfelagsskipanina. Tað var fyri neyðini. Men referatið visti eisini at landsstýrið IKKI er ført fyri at skapa ein búskaparligan og sosialan karm, sum skal vera so haldgóð at hon kann bera eitt fullveldi. Tað segði fókaflokksmaðurin Óli Breckmann greitt frá.

So vita vit tað. Men Landsstýrismaðurin í tjóðveldismálum tvøtlat, tá hann vilð beskriva hvat eitt samhaldsftts (solidariskt) vælferðarsamfelag er. Tað verður eyðkent á henda hátt: „Hvør letur eftir evni og nýtur eftir tørv“.

Kann hetta bera til? Skal eingin javnvág vera í mun til tað, sum samfelagið er ført fyri at lata? Mer tórvur ein persónbil, ein vørvogn og ein off-roadara, og eitt

summarhús á Mallorca ynski eg mer eisini. Mer dámar ikki vatn, mer tórvur champagnu í staðin.

Eingin kann í einum vanligum vælferðarsamfelagi nýta, njóta ella brúka eftir tørv. Tørvurin er ikki til at metta. Og eingin, uttan hesin landsstýrismaðurin, hevur brúkt hetta citat um nakað eksisterandi samfelag.

Hetta er eitt kent Marx-citat. Tað er úr greinini, sum á donskum nevnist „Randbemærkninger til det Tyske Arbejderpartis Program“, vanligi kalla Gotha-programmið, har hann við hesum citati roynir at skilseira kommunismuna í sokallaðu hægri fasuni. Hann hugsar sær, at tá er framleiðslan so ríkilig, og tað samfelagsliga ríkidømi so stórt, at øll kunnu fáa eftir tørv.

Men í fyrstu fasuni av kommunismuni (eisini kallað sosialisma) er ein heilt onnur fordelings-ella skiftis- lóg galdandi. Har sigur

Marx: „I overensstemmelse hermed får hver enkelt producent - minus fradragene - nøjagtig lige så meget tilbage, som han giver.“ (Úr Marx-Engels: Udvalgte Skrifter, bind 2, København 1952; síða 16). Hetta er klárt hugsað, og ikki heft við nakrari idealismu ella ynskiteinking.

Og hetta sosialistiska prinsipp skal siggjast í mun til hvussu viðurskiftini eru undir kapitalismuni. Har livir kapitalistaklassin í prinsippinum av arbeiðinum hjá øðrum. Av meirarbeiðinum hjá arbeiðar-klassanum. Tað er hetta sum vanligi verður kallað útpín-ing.

So einfalt er tað. Og soleiðis er tað í prinsippinum eisini enn í føroyska samfelagnum. Um landsstýrismaðurin longu stílar móti egnari utopiskari kommunismu, ella um hann bert er vilstur í citat-orðabókini - tað veit eg ikki.

Tað fyrsta málið, eitt føroyskt vælferðarsamfelag kundi sett sær, var at realisera prinsippið: „Einhvør arbeiðir eftir evni, og fær í mun til sitt arbeiði“.

Rolf Gutesen
21.12.1998

Lesarabrøv

Økismenning fyri Suðuroynna

Sjálvdan hevur nakað samgonguskjal verið so lagaliga og miðvíst orðað viðvíkjandi økismenning, sum hetta, teir trígir samgonguflokkarnir skrivaðu undir uppá.

Tikið verður m.a. til:

- at geva øllum borgarum javnbjóðis møguleikar
- at leggja almenna sektorin nærri borgarunum, har hetta umsitingarlaga ber til
- at dentur verður lagdur á økismenning
- at besta grundarlagið undir samfelagnum er virkseimi og trivnaður rá øllum plássum í landinum
- at menna nýggjar vinnur og fremja økismenning

Undirritaði, sum býr á einum veruligum útjáraðki, bíðar nú við spenningi, hvussu henda samgongan fer at roynast á hesum øki.

Ein avleiðing av hesum politikki skilji eg, at í vár verður farið at bora tunnil undir Vestmannasundi og helst fara tað ikki at ganga mong ár, til at tað eisini fer at verða borað undir Leirvíksfirði. Hetta fer at knýta størsta partin av Føroyum í eina stóra eind, sum kemur at hava stóran framburð og týðning fyri oyggjarnar norðan fyri Suðuroyarfjørð. Fyri Suðuroynna kemur

hetta at merkja, at vit tá av sonnum gerast útjáraði, og tað við lít.

Gongdin í økismenningini hevur ikki gingið tann positiva vegin. Almenna umsitingin, sum er skorin eftir donskum leisti, hevur bert hug at vaksa í høvuðsstaðnum, og tá tað kemur til suðuroynna, so hava vit ikki merkt nakran bata, heldur hinvegin. So um politikkarnir ikki longu ný taka seg um reiggi, og gera nakað munadygt á hesum øki, Suðuroynni viðvíkjandi, fer tað at verða heilt galið um fá ár, har vit kunnu vænta, at fólkid fer at flyta.

Tá vit hyggja at grannalondum okkara, siggja vit, at í Norra liggur oljuidirektoriatið í Stavanger, langt frá høvuðsstaðnum Oslo, og tað sama í Stórabretlandi, har teirra oljuidirektorat liggur í Aberdeen. Í báðum førum so nær oljuøkjunum sum gjørligt. Undirritaði skjýtur tí upp, at verðandi oljufyrising verður umskipað til eitt oljuidirektorat, sum kann hoyra til eitt av aðalstýrinum t.d. vinnu-málastýrinum við heimstaði í Suðuroy.

Eftir hvat oljufeløginu hava brúkað frá, verður tað neyvnan brók fyri meira enn tí eini oljuhavni í Føroyum, um tey fyrstu nógvu árin, og landafrøðiliga liggur

Suðuroyggin høgligast fyri, og hevur Drelnes verið inni í myndini. Tí hevði tað kanska verið skilagott t.d. at lagt oljuidirektoriatið í Vági, um býráðið er ført fyri at vísa á hóskaðni hølir. Hetta hevði havt ein ómet-aligan stóran týðning fyri menningina av Suðuroynni, og fyri at fingið væl kvalifiseraðan ungdóm at stóðast í hesum útjáraðnum. Samstundis hevði samskiptið við Suðuroynna verið betrað av sær sjálvum.

Treytin fyri at vit suðringar kunnu bjóða okkum fram at hýsa eini oljuhavn og oljuidirektoriati, at vit standa saman, og byttisligar trætur og klandur millum tvørafólk og vágbingar, har hvør roynir at draga til sín sum mest, má haldast uppá. Bestu dømi nur slíka bitta atferð er tá sunnari partur av oygni alieraði seg við Vágoyinni, ella tá felagið TOR á Tvøroyri varð stovnað, har øll í sunnaru helvt av oygni vóru útløkað. Heldur ikki slík barnslig framferð uppá, er vandi fyri at aðrir fara við virkseminum, so als einki olju-virksemi verður í Suðuroynni, og hvussu skilið tá verður hvørki kann ella tori eg at fimynda mær.

Ein stórur fyrimunur hevði eisini verið, um ein tunnil kom millum Hov og

Tjaldavík. Á henda hátt verður oyggin betri samansjóva, og tá ger tað næstan tað sama hvør ein býr, ella hvør oljuhavnin ella direktoriatið liggur í oygni, tí kommunurnar allar (ella báðar) fáa jú allar ágóðar av skattinum. Sum dømi skal eg minna á, at nógvir vágbingar starvast á sjúkrahúsinum og ellisheiminum á Tvøroyri, meðan nógvir tvøramenn starvast í Vági hjá t.d. SEV og studentaskúlanum.

Fyri at eitt slíkt hugskot kann vinna frama, er sum sagt, at fólkid í oygni stendur saman, men eisini at bæði vinnan, kommunal- og landspolitikkarnir í Suðuroynni ganga saman um eina slíka ætlan. Tað eigur eingin at góttaka, ikki at fáa nakað svar ella undanfærslur frá teimum ráðandi myndugleikum í Tinganesi, tí kravt eigur eisini at vera at koma á tal við myndugleikarnar um hesi viðurskipti.

Hetta vóru bert nakrir fáir tankar, frá einum, sum ikki er særkønur á økinum, men sum í spenningi fylgir við. Vónandi verða teir tiknir til umhugsan og í álvara, tí at alt gongur við fúkanum ferð, og áðrenn vit vita av, er vinnan komin í gongd.

Kai Vágfjall